

**СЦЕНАРІЙ
ПРОВЕДЕННЯ ПЕРШОГО УРОКУ
«ГЕРОЯМ-ПАТРІОТАМ ВІЧНА ШАНА»
для учнів 7-8 класів**

Автор-упорядник: *Шкільна І.М.*, канд. пед. наук,
науковий співробітник лабораторії
громадянського та морального виховання
Інституту проблем виховання НАПН України

Мета: виховувати в учнів 7-8 класів патріотизм, любов до рідної землі, розширювати і поглиблювати знання про патріотизм, формувати шанобливе ставлення до героїв-патріотів України.

Обладнання і матеріали: фонограма з народними піснями про Україну, фонограма з гімном України, відео «Тік» «Люби ти Україну».

Хід уроку

1. Мотивація. Вчитель розпочинає урок віршем Романа Нічіка

В українцях могутня сила,
Загартована ще в віках.
Що ніяка війна не зломилася,
Та кайдани на Соловках.
В нас є дух, що спроможний жити,
До своєї землі любов.
Тож ніколи нас не схилити:
Для нас воля - основа основ!

2. Мозковий штурм „Батьківщина для мене...”

Учитель пропонує учням продовжити речення:

- Батьківщина для мене...
- Я люблю Україну, бо...

Учитель. Любов до Батьківщини виявляється у патріотизмі. Патріотизм українців покликаний захистити національні інтереси своєї держави, дати новий імпульс духовному оздоровленню народу, формуванню в Україні громадянського суспільства, яке передбачає трансформацію громадянської свідомості, моральної, правової культури особистості, розквіт національної самосвідомості і ґрунтується на визнанні пріоритету прав людини. Патріотизм у

сучасних умовах є нагальною потребою і **держави**, якій необхідно, щоб усі діти стали національно свідомими громадянами – патріотами, здатними в недалекому майбутньому забезпечити країні гідне місце в цивілізованому світі, а у випадку військової загрози змогли відстояти її незалежність та суверенітет, і **особистості**, яка своєю діяльнісною любов'ю до Батьківщини прагне досягти взаємності з метою створення умов для вільного саморозвитку і збереження індивідуальності; й **суспільства**, яке зацікавлене в тому, щоб саморозвиток особистості, становлення її патріотичної самосвідомості здійснювався на моральній основі.

Сьогодні про патріотизм говорять усюди. Як ви розумієте зміст цього поняття?

*Учні відповідають, учитель підсумовує. **Патріотизм** – це любов до Батьківщини, свого народу, турбота про його благо, сприяння становленню й утвердженню України як суверенної, правової, демократичної, соціальної держави, нації, готовність відстояти її незалежність, служити і захищати її, розділити свою долю з її долею.*

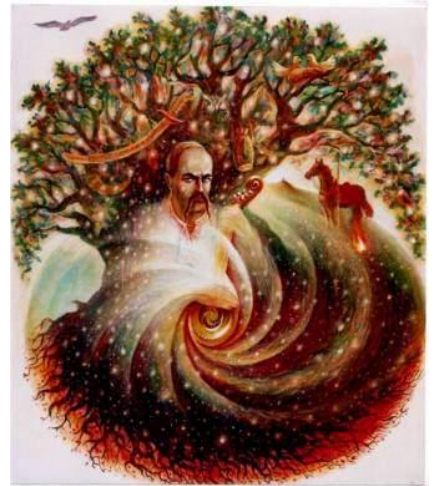
Скажіть мені, будь ласка, чи зможе захистити себе від агресії країна, в якій не має патріотів? (Діти відповідають). Країна, яка не зростила патріотів не має права на життя, бо вона не спроможна боротися за свою цілісність, за свою свободу. Україна впродовж століть боролась за незалежність. І зараз знову у кривавій боротьбі відстоює право на своє життя, на свою свободу, право на європейський вибір.

(Відео з гуртом «Тік» «Любити Україну»)

Учитель. Вибором України завжди була воля, свобода, незалежність, державність, європейськість. Цей вибір ціною власного життя виборювали українські патріоти-герої. Яскравими представниками такого гідного товариства були славетні козаки з їхніми традиціями, правилами, секретами.

3. Повідомлення учнів з теми «Секрети бувалого козака».

Двоє учнів виступають з презентацією секретів
бувалого козака:

1. Козак дотримується давніх традицій та звичаїв козаків, тягнеться до знань своїх предків.
2. Козак повинен знати, що світ сповнений краси!
3. Згідно переказу знахарів, той, хто не передав знань, не може померти, поки не знайде достойного спадкоємця. Тому не треба бути “скупим”: Ділись своїм досвідом і знаннями.
4. Козак сильний і розвинутий, все життя бореться за те, щоб навчитись володіти собою. А починається цей шлях з наведення порядку і чистоти в своєму тілі. Піклування про чистоту тіла дисциплінує наш дух, кріпить волю і привчає до уваги й вміння піклуватися не тільки про себе, а й про оточуючих.
5. Козак носить пояс з узором, вишивку на комірці та рукавах, бо це обережні знаки, які прийшли до нас з давнини. Вважалось, що білий одяг козака – це його єднання з вищими силами.
6. Дім козака – це його маленький всесвіт, де він Господар – Творець, тому що за порядок у цьому маленькому світі він відповідає сам перед Богом та предками.
7. Для підтримки в собі сили тіла і духу козак повинен накопичувати в собі сили п'яти стихій: неба, повітря, вогню, води і землі. Для надбання сил небесних дивись на наші небесні світила: місяць, сонце, зірки не моргнувши. Без свіжого вітру в обличчя дух тіла розпадеться. Вогонь береже від негативної енергії. Вода, козаче, найсильніший засіб, що очищує його. Сила Землі – це джерело накопичення енергії. Ставши босими ногами на землю, вклонися їй на чотири сторони світу.
8. Май свою зброю, вона продовження рук козака.
9. Будь вимогливим до себе і оточуючих. У Вимогливому серці часто скривається Велика Любов.
10. Ніколи не дозволяй пустим думкам займати твій розум, привикай залишатися наодинці зі своїми думками.
11. Труднощі не можуть служити виправданням для зневіри, а тим більше для відчаю.
12. Живи не просто в сучасному, живи у вічному.
13. Коли козак набирає сили, для нього немає ні ворогів, ні друзів. Друзі потрібні слабому, бо від них він отримує силу.
14. Подяка потрібна тому, хто вміє дякувати іншим!!! Козаче, вчись бути вдячним усім і завжди. І не спіши брати в борг: краще зароби, той хто заборгував, той неодмінно втратить.
15. Не кажи, що все знаєш. Краще кажи: «Я знаю, що я нічого не знаю, але я хочу жити!»

16. Козак не буває рабом! Сама велика і складна перемога Воїна Духа – це вміти перемогти в собі раба.
17. Козак, переглянь свої вчинки за день, відзнач свої помилки і прийми рішення, не повторюючи їх.

4. Вправа „Поясни прислів'я і приказки”

Учитель пропонує учням пояснити прислів'я і приказки про рідний край:

- «За рідний край життя віддай».
- «Козацькому роду нема переводу».
- «Ми з такого роду, що любимо свободу».

5. Розповідь вчителя

Славними продовжувачами традицій козаків були представники дисидентського руху на Україні (Г. Григоренко, В. Стус, В. Марченко, Є. Сверстюк, В. Чорновіл, Л. Лук'яненко, І. Дзюба та інші).

Однією із найвидатніших постатей цього руху був В'ячеслав Чорновіл. Згадаємо про основні віхи його життя.

4 вересня 1965 року В'ячеслав Чорновіл виступив разом з Іваном Дзюбою та Василем Стусом у кінотеатрі "Україна" на прем'єрі фільму Параджанова "Тіні забутих предків" з протестом проти арештів української інтелігенції. За відмову давати свідчення на закритому суді братів Горинів В. Чорновола засудили до трьох місяців примусових робіт. Наступний вирок у листопаді 1967 року — жорстокіший: 3 роки ув'язнення в таборах суворого режиму. Причиною і цього разу виявилася журналістика: В'ячеслав Чорновіл уклав документальну збірку "Лихо з розуму" (Портрети двадцяти "злочинців"), де подав матеріали про арештованих у 1965 році шістдесятників. Після звільнення 1969 року з великими труднощами вдалося влаштуватися на роботу. Під час відомої страхітливої загальноукраїнської "зачистки" 1972 року його арештовують знову — попереду суд і вирок: 6 років таборів і три роки заслання. Це знову суд над журналістом. На початку 1978 року був відправлений етапом на заслання в с. Чаппанду (Якутія), де працював чорноробом у радгоспі, пізніше в Нюрбі —

постачальником. 22 травня 1979 року Чорновіл став членом Української гельсінської групи.

Від часу створення (8—10 вересня 1989 року) Народного Руху України (НРУ) — член Руху та його Великої Ради, з березня 1992 — співголова, а з грудня 1992 року — голова НРУ. Він і донині залишається стратегічним генієм українського національного самоусвідомлення, структурований практикою філософ дисидентства, людина вершинної суспільно-демократичної думки ХХ століття.

Саме завдяки таким патріотам України наша країна стала державою суверенною, вільною, незалежною.

Двадцять три роки незалежності пройшли мирно. Виросло нове покоління свідомих українців, яке пошановує традиції своїх пращурів і героїв України і приймає виклики сьогодення.

Відповіддю на такі виклики став Майдан 2014 року. Нині ми маємо згадати про героїв Небесної сотні, серед яких було багато молоді. Спочатку вони боролись за право вибору. Потім їм довелось вимагати права жити. І хоч кулі снайперів — це вагомий аргумент, але ні кулі, ні гранати, ні нелюдська жорстокість не змогли перемогти цих людей. Вони гинули, та не здавались...

Так на Майдані з'явилась ще одна сотня - Небесна. Для України це найголовніша, найвпливовіша сотня. Кожен із них заплатив за свої переконання найвищу ціну - життя. І для нас є святим обов'язком гідно вшанувати Героїв. Щоб ми пам'ятали - хто і за що загинув. Щоб ми їх не зрадили.

(Вчитель запалює свічку пам'яті. Учні хвилиною мовчання вшановують героїв).

Ніколи не згасне пам'ять і про воїнів АТО, які на передовій захищають Україну, продовжуючи традиції козаків, українських дисидентів-правозахисників.

Слова «Слава Україні — Героям слава» перестали бути просто вітанням. Це шана найкращим синам і донькам нашої Батьківщини, які не злякалися і пожертвували собою заради рідної землі.

6. Підбиття підсумків. Рефлексія

Вчитель читає вірш Неоніли Гуменюк «*Ми переможемо*»:

Нас суворі будні закружляли,
І тепер нікому не до свят,
Зненацька віроломно так напали,
На Сході України йде війна.

Хоч неоголошена та підла,
"Кусає" ворог, наче той шакал.
І не один вже патріот загинув,
Щоб "старший брат" не став на п'єдестал.

Йому поперек горла наша єдність
Та свободолюбний наш народ.
Знищити він хоче незалежність
І волю нашу - це ж її оплот.

Та ламає свої зуби хижі
Об нашу мужність, силу і жагу
До вільного життя. Свою Вітчизну
Скривдити нікому не дамо.

Переможемо ми у важкому герці,
Хоч тисячі життів - його ціна.
І знову зацвітуть сади братерства
Та квіти миру й усмішки добра

Учитель пропонує учням самостійно зробити висновок з почутого на уроці і підсумувати: **«Яким має бути справжній патріот України?»**.

Шкільна І.М., канд. пед. наук, наук. співр. лабораторії громадянського та морального виховання Інституту проблем виховання НАПН України